

SVEIKO GYVENIMO TRUKMĖS NETOLYGUMAI LIETUVOJE IR JŲ GALIMAS RYŠYS SU SVEIKATOS BŪKLE 2012-2014 M.

Tyrimo vadovas: Dr. Romualdas Gurevičius

Atsakinga vykdytoja: Žilvinė Našlėnė

Tyrimo vykdymo laikotarpis: 2015 m. gegužė – 2016 m. birželis

Tyrimo pagrindimas. Ilgėjanti vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (VGT) neabejotinai yra vienas iš pagrindinių sėkmingos politikos rezultatų, tačiau jei žmogaus gyvenimas, nors ir pakankamai ilgas, yra susijęs su funkciniais apribojimais, jis nėra kokybiškas ir tokiu atveju negalima daryti vienareikšmės išvados apie gyventojų bendrą sveikatos būklę. Tam vertinti reikalingas vienas suvestinis sveikatos rodiklis, kuris sujungtų mirtingumo ir gyvenimo kokybės komponentus. Negalia arba kasdienės veiklos apribojimai yra viso spektro ligų ar jų kombinacijų išėtis, kuri atspindi sveikatos paslaugų kokybę, priežiūros sistemą, rizikos veiksnių paplitimą ir bendrą gyventojų sveikatos būklę.

Tikslas – įvertinti ir palyginti suaugusiųjų sveiko gyvenimo trukmę bei vidutinę tikėtiną gyvenimo trukmę be oficialiai pripažintos negalios bei nustatyti vidutinės tikėtiną gyvenimo trukmės be negalios ryšį su sveikatos būkle Lietuvoje 2012–2014 metais.

Uždaviniai:

Įvertinti suaugusiųjų sveiko gyvenimo trukmę Lietuvoje 2012–2014 metais pagal apskritis, lytį ir amžių;

Įvertinti suaugusiųjų vidutinę tikėtiną gyvenimo trukmę be oficialiai pripažintos negalios Lietuvoje 2012–2014 metais pagal savivaldybes, lytį ir amžių;

Palyginti suaugusiųjų SGT ir VGT be oficialiai pripažintos negalios pagal amžių, lytį ir administracinę teritoriją (apskritis) Lietuvoje 2012–2014 metais;

Nustatyti VGT be negalios ryšį su sveikatos būkle 2012–2014 metais.

Tyrimo metodika. Siekiant įvertinti išsikeltą tikslą buvo atliktas epidemiologinis aprašomasis tyrimas. Pasirinkta tyrimo populiacija buvo 20+ metų amžiaus Lietuvos Respublikos gyventojai (2012-2014 metais), vertinant vidutinę tikėtiną gyvenimo trukmę be negalios (oficialiai pripažintos) ir sveiko gyvenimo trukmę. SGT ir VGT be negalios rodiklis buvo skaičiuojamas remiantis Sullivan metodu. Sullivan metodika buvo įgyvendinama sudarant išgyvenimo (mirtingumo) lenteles (*angl. life-tables*), kuriose apskaičiuota mirties ir negalios tikimybė pagal amžių. SGT ir VGT be negalios išgyvenimo lentelės buvo sudaromos naudojant Microsoft Excel programą. Duomenys apie sergančius bei susirgusius asmenis kraujotakos sistemos ligomis (I00-I99), navikais (C00-D48) bei jungiamojo audinio, raumenų bei skeleto ((M00-M99) ligomis 2012–2014 m. Lietuvos savivaldybėse gauti iš Privalomojo sveikatos fondo informacinės sistemos.

Rezultatai. Remiantis duomenimis apie Lietuvos gyventojų negalią, gautais iš EU-SILC tyrimo, 2012–2014 m. suaugę (sulaukę 20 m. amžiaus) Lietuvos gyventojai galėjo tikėtis nugyventi dar 55 metus, iš kurių 40 metų – be funkcinės kasdienės veiklos apribojimų. Ilgėjant gyventojų amžiui, SGT trumpėjo. Ilgiausia suaugusių gyventojų SGT buvo Vilniaus apskrityje – 44,3 metai, trumpiausia – Tauragės apskrityje – 34,8 metai. Lietuvos suaugusių moterų SGT buvo beveik 5 metais ilgesnė nei vyrų. Mažiausias SGT skirtumas tarp vyrų ir moterų buvo Klaipėdos apskrityje –

2,4 metai. Remiantis duomenimis apie Lietuvos gyventojų negalią, gautais iš Sodros, Vakarų ir Pietryčių Lietuvoje suaugusių (sulaukusių 20 m.) gyventojų VGT be negalios skyrėsi 9 metais: didžiausias įvertis buvo Kretingos r. sav. – 53,1 metai, mažiausias – Šalčininkų r. sav. – 44,2 metai. Moterys turėjo didesnę tikimybę nei vyrai gyventi ilgiau (20 m. amžiaus moterų VGT 11 metų ilgesnė nei vyrų) bei sveikiau (20 m. amžiaus moterų VGT be negalios 10,4 metų ilgesnė nei vyrų). Gyventojams senstant, VGT be negalios skirtumas tarp lyčių mažėjo. Didžiausias VGT be negalios skirtumas tarp suaugusių (20 m. amžiaus) vyrų ir moterų 2012–2014 m. buvo Ignalinos, Zarasų, Molėtų rajonų sav., mažiausias – Kauno m., Kaišiadorių, Prienų r. sav. VGT be negalios 2012–2014 m. buvo apie 10 metų ilgesnė nei SGT. VGT be negalios ir SGT tolygiai trumpėjo gyventojams senstant. Lietuvos apskrityse SGT įverčio netolygumai nustatyti didesni nei VGT be negalios rodiklio. Didžiausi skirtumai tarp įverčių buvo Tauragės bei Alytaus apskrityse, mažiausi – Vilniaus apskrityje. Tarp moterų įverčių nustatyti didesni skirtumai nei tarp vyrų. Tarp ligotumo/sergamumo navikinėmis ligomis ir suaugusių (20 m. amžiaus) gyventojų VGT be negalios rodiklių nustatytas stipriausias statistinis ryšys. Tarp VGT be negalios rodiklių ir kitų, t. y. jungiamojo audinio, raumenų bei skeleto bei kraujotakos sistemos ligų, nustatytas silpnas teigiamas ir silpnas neigiamas ryšys.

Daugiau informacijos Jums gali suteikti Higienos instituto Sveikatos informacijos centro vadovas Romualdas Gurevičius tel. (8 5) 262 2781, el. p. Romualdas.Gurevicius@hi.lt arba Biostatistinės analizės skyriaus vyr. specialistė Žilvinė Našlėnė tel. (8 5) 277 3302, el. p. zilvine.naslene@hi.lt